

Sosiaali- ja terveysministeriölle

Viite: Lausuntopyyntö STM028:00/2015, Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi maatalousyrittäjien lomituspäalvelulain ja turkistuottajien lomituspäalveluista annetun lain muuttamisesta

Suomen Reserviupseeriliiton ja Reserviläisliiton lausunto luonnokseen hallituksen esitykseksi maatalousyrittäjien lomituspäalvelulain muuttamiseksi

Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään poistettavaksi sijaisavun saanti muun muassa varusmiespalvelusta ja kertausharjoitusten tai niitä korvaavan palveluksen suorittamista varten. Sijaisapuperusteiden poistamista perustellaan suomalaisen maatalousyrittäjien lomituspäajärjestelmän sopeuttamisella EU:n valtiontuen suuntaviivoihin. Maatalouden lomituspäajärjestelmien kehittämistyöryhmän loppuraportissa todetaan lisäksi, että pääministeri Sipilän hallitusohjelmassa asetettiin lomituspäalvelujen kustannussäästöksi 20 miljoonaa euroa vuoden 2016 alusta.

Allekirjoittaneet järjestöt toteavat hallituksen esitysluonnoksesta seuraavaa:

Toteutuessaan lomituspäajärjestelmän muutoksella olisi vaikutuksia maamme kokonaisturvallisuuteen ja sotilaalliseen maanpuolustukseen sekä ennen kaikkea maanpuolustustahtoon.

Miesten lakisäätäinen yleinen asevelvollisuus ja naisten vapaaehtoinen asepalvelus ovat Suomen sotilaallisen maanpuolustuksen kulmakiviä. Useimmissa muissa Euroopan maissa maanpuolustuksesta huolehtii ammattiarmeija. Suomessa yleisen asevelvollisuuden perusteella muodostettu reserviarmeija on todettu olevan kustannustehokas tapa huolehtia Suomen sotilaallisesta maanpuolustuksesta. Sen perustana on laajan reservin maanpuolustustahto ja osaaminen, jota varusmiespalveluksen ja naisten vapaaehtoisen asepalveluksen jälkeen ylläpidetään ja kehitetään kertausharjoituksilla ja vapaaehtoisella maanpuolustustoiminnalla.

Koko maan puolustaminen on niin ikään maanpuolustuksemme peruskiviä. Reservistä merkittävä osa asuu suurten taajamien ulkopuolella, näistä henkilöistä osa on maatalousyrittäjiä. Tyypillisesti 1-2 henkilön muodostamille maatalousyrittäyksille lakisäätäinen velvoite osallistua maanpuolustukseen on merkittävä rasite, mikäli sitä varten ei ole järjestettävissä lomituspäalvelulakien mukaista sijaisapua. Sijaisapuoikeuden poistaminen kertausharjoituksilta ja varusmiespalvelukselta sekä tuetun maksullisen lomituksen ehtojen heikentäminen ja täysin maksullisen lomituksen lopettaminen hankaloittaisi merkittävästi maatalousyrittäjien osallistumista maanpuolustukseen ja käytännössä estäisi vapaaehtoiseen maanpuolustukseen osallistumisen.

Kun puolustusvoimat on nyt palauttanut kertausharjoituksissa vuosittain koulutettavien reserviläisten määrän 18 000 reserviläiseen, muutos tulisi lisäämään kertausharjoitusten vapautushakemuksia ja lisäisi puolustusvoimien hallinnollista työtä.

Varusmiespalvelukseen, kertausharjoituksiin ja niitä korvaavan palveluksen suorittamista varten myönnettävästä sijaisavusta aiheutuvaa kustannusta ei ole esitetty työryhmän raportissa. Käsityksemme mukaan esitetyllä muutoksella ei juurikaan olisi merkitystä hallitusohjelmassa asetettujen säästötavoitteiden kannalta. Sen sijaan kyseisten sijaisapuperusteiden poistolla voi olla huomattavia negatiivisia vaikutuksia maatalousyrittäjien maanpuolustustahtoon.

Toteutuessaan esityksellä olisi vaikutuksia maamme kokonaisturvallisuuteen myös huoltovarmuuden heikkenemisen kautta. Huoltovarmuudella tarkoitetaan kykyä ylläpitää yhteiskunnassa välttämättömiä perustoimintoja, jotka turvaavat väestön elinmahdollisuudet, yhteiskunnan toimivuuden ja turvallisuuden sekä maanpuolustuksen materiaaliset edellytykset vakavissa häiriöissä ja poikkeusoloissa. Huoltovarmuustoimintaa säätelee muun muassa laki huoltovarmuuden turvaamisesta (1992/1390) sekä noin neljän vuoden välein annettava valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista. Tuorein päätös on vuodelta 2013 (VNp 857/2013).

Maataloustuotanto on yhteiskunnan huoltovarmuuskriittistä tuotantoa. Kriisitilanteissa maamme elintarvikehuolto perustuu merkittävässä määrin kotimaiseen alkutuotantoon. Osa maatalousyrittäjistä on viranomaisten toimesta varattu kriisitilanteissa huolehtimaan tarpeellisesta alkutuotannosta. Maatalousyrittäjien varautumista normaaliolojen vakaviin häiriöihin ja poikkeusoloihin on edistetty järjestämällä osaamista kehittävää toimintaa. Maatalouden varautumisosaamista lisäävään toimintaan osallistumista varten maatalousyrittäjät voivat saada sijaisapua, koska toiminta rinnastetaan kertausharjoitukseen osallistumiseksi. Mikäli hallituksen esitysluonnos toteutuu esitetystä muodosta, maatilayrittäjien mahdollisuus osallistua varautumistoimintaan heikkenisi oleellisesti.

Edellä olevaan perustuen allekirjoittaneet tahot esittävät, että Sosiaali- ja terveysministeriö luopuu suunnitelmistaan poistaa sijaisavun saanti varusmiespalvelusta ja kertausharjoitusten tai niitä korvaavan palveluksen suorittamista varten. Hallituksen tulee käydä tätä varten komission kanssa tarvittavat neuvottelut, joissa otetaan huomioon Suomen geopoliittisesta asemasta johtuvat erityistarpeet.

Helsingissä 16.10.2015

Mikko Halkilahti
puheenjohtaja
Suomen Reserviupseeriliitto
mikko.halkilahti@rul.fi

Mikko Savola
puheenjohtaja
Reserviläisliitto
mikko.savola@eduskunta.fi

